

Uppföljning av Stora Skuggans 4H-gård

4H-gård: Stora Skuggan
Regiform: Ideell förening
Part/verksamhetsbidrag: 4H (Head, Heart, Hand, Health) Stora Skuggan
Inriktning/verksamhet: Öppen verksamhet för barn och unga
Adress: Stora Skuggans 4H-gård, Stora Skuggansväg 40, 115 42 Stockholm
Telefon: 08/16 62 06
Hemsida: www.storaskuggans4hgard.se
E-post: annika.jansson@4h.se

Uppföljningen utförd av: Anna-Lena Christensson Österberg och Eva Svedman

Vid uppföljningen medverkade

från utföraren: Verksamhetsansvarig/föreståndare Annika Jansson och bitr. föreståndare Anna Sergerström.

Datum för uppföljningen: 2012-11-23

Verksamheten

4H (Head, Heart, Hand, Health) är en ideell föreningsdriven barn- och ungdomsverksamhet som startade i Ohio, USA i början av 1900-talet. Sveriges 4H har sedan början av 1970-talet haft 4H-gården som en unik verksamhetsform. 4H-gården skall efterlikna en svensk bondgård med självhushåll. De djur som hålls bör vara av svenska lantraser och de växter som odlas skall vara de arter som finns på svenska gårdar.

4H-gården ska erbjuda aktiv verksamhet och får enligt 4H:s riktlinjer inte likna en djurpark. Ett av 4H-gårdens viktigaste mål är att alla på gården ska ta aktiv del i alla de sysslor som förekommer. Barn och ungdomar får på så sätt tidigt lära sig ta ansvar och den enskildes personlighetsutveckling främjas i enlighet med mottot ”att lära genom att göra”.

Varje 4H-gård drivs i föreningsform som en egen enhet, med ansvar hos den lokala 4H-klubben. Gårdarnas verksamhet är baserad på ideellt engagemang men som regel finns också någon eller några anställda.

Stora Skuggans 4H-gård

Stora Skuggans 4H-gård ligger på Norra Djurgården i en för storstaden ovanligt lantlig omgivning. Den har funnits i drygt 20 år och besöks även av folk från närliggande grannkommuner som Lidingö, Solna och Danderyd. Gården fungerar även som representations-

gård för alla 4H-gårdar i hela Sverige.

Redan när gården byggdes 1985 var intentionen att göra anläggningen handikappanpassad. Gårdens verksamhetsmål är att driva en barn- och ungdomsverksamhet i föreningsregi som så långt som möjligt ska efterlikna en riktig bondgård där alla oavsett handikapp ska kunna vara med. Hundratusentals besök sker varje år till Stora Skuggan. Ett ideellt engagemang finns i olika åldrar. Riksförbundet Sveriges 4H är huvudman vilken är en politisk och religiös obunden ungdomsorganisation.

Östermalms stadsdelsnämnd har inte varje år men ett antal gånger beviljat Stora Skuggans 4H-gård ett ekonomiskt bidrag, senast 300 tkr år 2011 och 275 tkr år 2012.

Uppföljning

- **Antal medlemmar 2012**
Ca 600 medlemmar
- **Antal besökare**
Ca 350 000 exklusive stora arrangemang. Antalet besökare ökar ständigt.
- **Stora Skuggans öppethållande-**
Klockan 10 – 17 vardagar. Beroende på aktivitet även kvällsöppet helger och vardagar. Stängt under lunch 12-13.
- **Beskriv hur arbetet med barn och ungdomar med funktionsnedsättning har bedrivits och utvecklats under året:**
Skolklasser med elever med funktionsnedsättning deltar med olika aktiviteter bl a med att köra häst och vagn, guidning på gården och även praktiskt arbete. De samverkar med särskolegymnasier och tar löpande emot praktikanter från år 3 och 4, bl a St Eriks gymnasium. De samverkar också med fritidshem/korttidstillsyn (KTT) och dagliga verksamheter, både inom och utom kommunen.

Fler barn och ungdomar är idag med i avancerad djurskötargrupp och andra verksamheter än tidigare. De innehåller tömkörning med häst, ridning, djurteori, skötsel av alla djur och studiebesök. En omfattande lägerverksamhet bedrivs under alla lov-dagar. Då deltar också många barn och ungdomar med funktionshinder, även på övernattnig.

En ridgrupp har startat och hästar som har specialutbildning har köpts in med medel från Östermalms SDN och Kronprinsessan Victorias fond. Personalen har gått ridlärarutbildning avseende funktionsnedsatta samt annan utbildning om olika former av utvecklingsstörning, för att kvalitetssäkra verksamheten.

En ridsektion startar med stöd från Svenska ridsportförbundet som riktas till barn och ungdomar med funktionshinder.

- **Hur många barn deltar i den integrerade eftermiddagsverksamheten enligt LSS/KTT i jämförelse med år 2011?**
Av de 7 platserna är nu ytterligare två platser tillsatta att jämföra med 2011, totalt 4 st KTT. Utöver dessa 4 är också några platser tillsatta av barn/unga som inte omfattas av LSS.

- **Den planerade dagliga verksamheten, har den kommit igång så som tänkt?**
 Den dagliga verksamheten kom igång i mars 2012, den ingår i LOV;en och finns att ta del av i Jämför service. Den har 5 platser som i första hand riktar sig till personer i 25-årsåldern. Förutom gårdens ordinarie verksamhet med skötsel av djur- och naturvård så har deltagarna också arbetsuppgifter i gårdsbutiken och i cafédelen. De jobbar även med marknadsföring av gårdens olika aktiviteter. Den dagliga verksamheten tar också emot praktikanter från t ex högsolor.
- **Vilken lägerverksamhet har ni bedrivit under året? Hur många barn och unga har deltagit? Har också barn och unga med funktionsnedsättning haft möjlighet att delta?**
 Gården har bedrivit olika former av lägerverksamhet för barn i olika åldrar samt även för barn som har funktionsnedsättning. Lägerverksamheten består av olika delar inom 4H-gårdens verksamheter. Natur och djurpedagogik, gammalt hantverk samt trädgårdspedagogik. Häst och vagn samt ridning i mindre omfattning. Lägerveckorna sträcker sig från vecka 24 och under hela sommaren fram till vecka 33, med undantag för uppehåll under några veckor i juli då djuren får vila. De flesta veckor har varit i princip överfulla med ända upp till 40 barn som deltagit per vecka. Bemanningen har varit 6-7 anställd personal och ideella ungdomsledare 4 st, varav vissa med funktionsnedsättning.
 Vissa läger är integrerade, dvs de vänder sig också till barn och ungdomar med funktionsnedsättning, då med extra personalresurser.
- **Hur många praktikanter och prao-elever har ni tagit emot under året och hur många av dessa var unga med funktionsnedsättning?**
 Gården är fullständigt överhopad av elever från skolor och andra verksamheter, t ex arbetsförmedlingen, som gärna vill placera praktikanter och prao-elever där, inte minst många med funktionshinder. Under året har omkring 30 praktikanter i olika åldrar deltagit. Det är svårt att kunna ha handledare till varje praktikant, inte minst för unga med funktionsnedsättning, men de gör så gott de kan, säger föreståndaren. Ca 10 av de 30 praktikanterna har varit ungdomar med funktionsnedsättning.

Att verksamheten har utvidgats med ett antal islandshästar har ökat trycket väsentligt. Specifikt då personer med funktionsnedsättning oftast kan sköta om och också rida på dem.
- **Föreningen undervisar i hur livet var förr och om gamla bondgårdstraditioner. Vid hur många tillfällen har ni haft denna**
 Nästan all verksamhet såsom guidning, selning av häst, bondgårdsdagar med skötsel i stallet för skolklasser, barn och ungdomsgrupper, aktiviteter med hantverk, arbete inför marknader mm genomsyras av berättelser och kunskap från förr avseende bondgårdstraditioner. Alla tycker att det är spännande att lyssna och att få smaka på tidstypisk mat, vilket är ett viktigt pedagogisk redskap för att nå ”alla”. Gårdens utrotningshotade lantrasers bevarandearbete har också stor betydelse liksom samarbetar med Skansen. Personalen har gått utbildningar genom Skansen.
 Så gott som dagligen lär gården ut Om livet förr, och det bokas i förväg.
- **Beskriv ert samarbete med andra samarbetsparter.**
 Till mycket stor hjälp och glädje för gården har bidraget från Östermalms Stadsdels-

nämnd varit under året. Det har bidragit i hög grad till vidareutveckling av 4H-gårdens verksamheter.

Gården samarbetar med landstingets olika delar, barn och ungdomar med ätstörningar, barn som har cancer och är under behandling samt rehabilitering av ungdomar, även med Aspergerteamet. Vidare med Blå Stjärnan, olika djurparker, skolor som har funktionsnedsatta barn, mediabolag, Studieförbundet, Natur o Djurpedagogiska utbildningar, samt andra föreningar som t ex kaninavelsförbundet. Samverkan innebär i många fall att den övergår till samarbete kring vissa prao-elever och praktikanter som är i behov av extra stöd, vilket är resurskrävande.

- **Har gården fler eller färre djur än under 2010? Beskriv varför.**

Gården har i dag fler djur än förra året, bl a de tre *islandshästarna* som Östermalms sdf finansierade genom föreningsbidrag. Ett bekymmer för gården är att fler djur också innebär i de flesta fall ökade kostnader. Som exempel kan nämnas att ett vindskydd måste byggas till hästarna, vilket det just nu saknas finansiering till. Senare även till ett stall med boxar.

Fjällkorna utgör ett fantastiskt inslag, menar personalen på gården, både för besökare samt även nyttan i naturvård på Djurgården. I takt med att Norra Djurgårdsstaden byggs och med den anhopning av nya besökare som förväntas komma så krävs det fler djur på 4H-gården för att utjämna trycket och efterfrågan. Den dagliga verksamheten kräver också fler djur. Tidigare har antalet djur varit nödvändigt att minska på gården. Men enligt föreståndaren har stödet från Östermalms stadsdelsnämnd inneburit att antalet djur inte har minskats, i stället har några nya tillkommit, till förmån för väldigt många barn, ungdomar och vuxna.

- **Vilken del av föreningens verksamhet har utvecklats mest under 2012? Beskriv varför.**

Att gården har haft möjlighet att utvecklas under året hör i första hand samman med att Östermalms sdn beviljade i december 2011 ett generöst föreningsbidrag. Just hästarna har bidragit till att den dagliga verksamheten och även fritids har vuxit eftersom ridintresset är så stort och inte kan erbjudas på så många andra ställen.

Samarbeten med sjukhus har vidareutvecklats och fler funktionsnedsatta har varit med i grupperna. Ridningen på islandshästarna och häst- och vagnkörningen för funktionshindrade har ökat. Detta kräver fler personal som i sin tur förutsätter att goda arbetsvillkor kan uppfyllas. Verksamheten kan inte växa mer än att personal, besökare och inte minst djuren kan tas väl omhand.

Fler utbildningar har genomförts än tidigare, specifikt fler om funktionsnedsättning. Marknadsdagar, besök från förskolegrupper och skolor har också ökat, liksom kretsloppbesök från förskolor samt bondgårdsskolor. Gårdsbutiken har utvecklats och är full med varor som bland annat tillverkats på gården. Besökarantalet har ökat generellt, men särskilt under helgerna.

- **Vilken del av föreningens verksamhet har inte utvecklats såsom planerat? Om så är, beskriv varför.**

Det mesta har utvecklats över förväntan, men resurserna räcker ändå inte i alla delar till för att utveckla tillgängligheten för barn och unga med funktionsnedsättning. Mycket har hänt, men alla aktiviteter som vänder sig till de funktionsnedsatta kräver

hög personaltäthet vilket är svårt att klara av ekonomiskt. Föreståndaren menar, att eftersom verksamheten i stora delar drivs genom tillfälliga bidrag är det en svårighet att planera verksamhetsutvecklingen. Föra stora kliv framåt, kan just vara de stegen som gör att verksamheten till ett annat år backar i utvecklingen. Detta märks inte minst främst i arbetet med funktionshindrade barn och ungdomar och socialt utsatta grupper av barn, då de är dessa grupper som får det svårare om resurserna blir mindre.

4H-gårdens förhoppning och önskan är att få bidrag såsom tidigare från Östermalms Stadsdelsnämnd. De understryker att dessa pengar gör och har gjort mycket för så många, inte minst för barn och unga med funktionsnedsättning och för barn och unga som lever i socialt utsatta grupper.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att 4H-gårdens verksamhetsmål att ”bedriva barn- och ungdomsverksamhet där alla kan vara med” överensstämmer väl med de grundläggande villkor som nämnden har fastställt för verksamhetsbidrag till föreningsverksamhet, bl a att ”verksamheten ska aktivera människor vilka av olika anledningar behöver särskilt stöd för att klara ett självständigt och människovärdigt liv”.

Förvaltningen har tagit del av föreningens verksamhet genom besök på gården då föreståndare och bitr föreståndare redogjorde för hur föreningsbidraget från förvaltningen har använts under året. Vidare har förvaltningen tagit del av föreningens verksamhetsplan och -berättelse samt årsredovisning i samband med inkommen ansökan om retroaktivt verksamhetsbidrag för 2012, vilka förvaltningen menar är tillfylles. Förvaltningen anser att gårdens verksamhet har utvecklats under året genom att fler aktiviteter har startats, specifikt för barn och unga med funktionsnedsättning där hästarna i hög grad har bidragit. Verksamheten bedrivs med ett stort engagemang och med målsättningen att alla ska kunna ta del av den. Arbetet med att handikappanpassa verksamheten har utvecklats väsentligt, vilket förvaltningen ser som extra värdefullt.

Sammanfattningsvis menar förvaltningen att en neutral arena, som just en 4H-gård är, kan bidra till att fylla behovet av bl a närhet, gemenskap och tillit hos många besökare och deltagare. Att ingå och ta del av gårdens olika aktiviteter ser förvaltningen som en möjlighet för många deltagare att minska en egen problematik och därmed öka möjligheten till ett självständigt och värdigt liv.

Stadsdelsförvaltningen menar att verksamhetsbidraget till Stora Skuggans 4H-gård har förvalrats väl under året.
